

**SPRÁVA Z DNÍ
PROFESORA VLADIMÍRA NOVOTNÉHO
V BOJNICIACH – 8. BOJNICKEJ
AT KONFERENCIE**

(Bojnice, 18. – 20. október 2013)

Tohtoročná bojnická AT konferencia po prvýkrát zobrala na seba meno po profesorovi Vladimírovi Novotnom. Myslím, že by sa jej potešil – svojím počtom prednášok (50) a dvom posterom, ako aj počtom účastníkov (137) prekonalala všetky doterajšie akcie organizované sekciou Drogových závislostí SPS. Už tradične (každý druhý rok) sa podujatie odohralo v bojnickom hoteli Pod Zámkom. Napriek snahe slnečného počasia nás „exterierizovať“ bolo do posledného dňa a hodiny konferencie na podujatí prítomných veľa účastníkov.

Podujatiu bolo SACCME pridelených 16 kreditov, čo bol taktiež nový rekord. Program prebiehal v 15 blokoch. Prekvapil aj počet „firemných“ blokov, ktorých bolo päť. Aby sme to všetko stihli, začali sme oproti tradícii o hodinu a pol skôr, čo sa ukázalo ako veľmi osožné a oproti minuloročným akciám sme temer boli bez časového sklzu. Týmto verejne ďakujem všetkým aktívnym účastníkom za rešpektovanie časového limitu prednášky.

Prvý deň bol už klasicky venovaný alkohológii. V prvom bloku „Alkoholová závislosť – diagnostika“, súvislosti odznali prednášky kolektívu z CPLDZ Bratislava. *Alexanderčíková a kol.* sa zamerala na korelácie seba-podudzovacích škál, používaných v diagnostike závislosti od alkoholu. Najsilnejšie korelácie boli medzi dotazníkmi ADS a AUDIT – 0,7. V ďalšej prednáške *Okruhlica a kol.* (Bratislava) – Použitie „alkulačky“ v praxi – v pilotnej experimentálnej štúdií (N = 17) normálnej populácie dosiahli probandi nulovú hodnotu alkoholu v krvi skôr, než podľa výpočtu Widmarkovej formuly. *Okruhlica* tiež predniesol Návrh smerníc pre diagnostiku a liečbu závislosti od alkoholu, ktorý berie do úvahy vývoj vedeckých poznatkov a bude slúžiť ako metodické usmernenie Ministerstva zdravotníctva. V prvom bloku ešte odznala zaujímavá prednáška *Kvetkovej a kol.* (Predná Hora) – Skúsenosti s vyšetrením markerov alkoholizmu na Prednej Hore. Výsledky vyšetrenia markerov s vysokou senzitivitou a špecificitou, medzi ktoré patrí aj CDT, sú dôležitou súčasťou dokumentácie.

V druhom piatkovom bloku „Alkoholová závislosť – klinika“ odznali štyri prednášky. Binge drinking sa venoval *Frankovič* (Bojnice), o prevalencii

afektívnych porúch pri závislosti od alkoholu referoval Čičvák (Michalovce), závislosti od alkoholu a komorbidity psychotických porúch venovala pozornosť Breznočšáková (Košice). Konštatuje najčastejšiu komorbiditu bipolárnej afektívnej poruchy a problémov, súvisiacich s alkoholom, predovšetkým u žien. Višňovský (Nitra) referoval o klinickom a laboratórnom obraze siedmich ambulantne prvovýšetrených pacientov s vysokou koncentráciou alkoholu v krvi pri prvovýšetrení (nad 7 %). Zvýraznil, že fenoménom rozvoja tolerancie sa dá vysvetliť, že v klinike u týchto pacientov neboli markantne výrazné poruchy motoriky, vedomia a iných psychických funkcií, hoci ich alkoholémia presahuje letálnu dávku u nenavyknutého jedinca. Niektorí z nich dokonca prišli na vyšetrenie na motorovom vozidle. Chýba korelácia medzi alkoholémiou a očakávanou klinikou podľa stupňa prostej opitosti, ak ide o závislého jedinca. Malo by to mať vplyv aj na forenzné psychiatrické uvažovanie.

V treťom bloku „Závislosť a somatika, biológia, právo“ úvodná prednáška patrila *Fizikovej* (Kremnica) s témou neurobiologických aspektov syndrómu závislosti od alkoholu. *Ďadan* (Banská Bystrica) sa centroval na iatrogénne spôsobené závislosti. Poruchám impulzov a návykov pri Parkinsonovej chorobe sa venoval *Grossman* (Martin). Zvýraznil, že u malej časti pacientov s Parkinsonovou chorobou pri substitučnej dopamínovej liečbe sa indikujú poruchy impulzov a návykov (nárazové jedenie, hypersexualita, patologické hráčstvo). Popísal Punding fenomén. Pre týchto pacientov je typické zvýšené vyhľadávanie a zmenené odmeňované učenie. Iatrogénny gambling má prevalenciu u 2,7 % pacientov užívajúcich túto liečbu. Popísal zaujímavú kazuistiku iatrogénneho gamblera. *Semerenko* (Predná Hora) upozornila na problematiku samovraždy u závislých a vtiahla nás do introspekčného uhla pohľadu terapeuta na možnosť ovplyvniť to.

V štvrtom bloku, venovanom „Aktuálnym problémom diagnostiky alkoholovej závislosti“, *Turček* (Bratislava) predstavil nové zmeny v terminológii, aj klasifikácii závislostí v DSM– 5. Termín závislosť tu zaniká, v novej klasifikácii ide o spojitú kontinuum s rôznym stupňom závažnosti, podobne sa zrušila kategória abúzu. Psychické poruchy sa delia na „súvisiace s užívaním“ a „užívaním indukované“. Podobne zaniká aj termín polytoxikománie. *Mayerová* (Košice) sa venovala odbornému poradenstvu pre vodičov po odobratí vodičského preukazu pre vedenie vozidla pod vplyvom alkoholu. Na to nadviazala prednáška *Kvetkovej a kol.* (Predná Hora) na tému posudzovania spôsobilosti vodičov, ktorým bol takto odobratý vodičský preukaz.

Nasledovalo odborné vzdelávacie sympóziu podporené edukačným grantom spoločnosti Merck, kde odzneli prednášky *Abstinencia a recidíva – M. Martinove st.* (Predná Hora) a „Čo očakávame od alkoholovo závislých?“ od *Višňovského* (Nitra).

Ďalší deň sa niesol v duchu pestrosti tém. Ihneď ráno v bloku „história“ zaujal *Grohol* (Bardejov) „hľadaním“ ametystu. Išlo o príspevok, mapujúci etiopatogézu a terapiu alkoholizmu od antiky až po terajšok. Ten istý autor v prednáške *Príbeh delíria tremens* osvetlil koncept delíria v plynutí ča-

su. Titurvilla je islandský ekvivalent pre delírium tremens, aj keď na ňom cítim ugrofínsky nános. V historickom bloku vystúpila s prednáškou Boj proti alkoholizmu v prvej Československej republike *Morovicsová* (Bratislava) a zaujímavé a doteraz možno neznáme informácie zo života Jellinika predstavil *Frankovič* (Bojnice). Na problémy súvisiace s užívaním alkoholu v učebnici Kraepelina upozornil *Patarák* (Banská Bystrica).

Po odbornom vzdelávacom sympóziu, podporenom edukačným grantom spoločnosti Wörwag Pharma venovanému hepatálnym následkom konzumu alkoholu – *Szántová* (Bratislava) a metabolickému syndrómu – *Dragašek* (Košice) pokračoval dopoludňajší blok Nelátkové závislosti. V ňom referoval *Benkovič* (Predná Hora) o doliečovaní patologických hráčov v OLÚP Predná Hora. Vysokú úspešnosť (až 90 % abstinujúcich) v liečbe patologického hráčstva uviedla *Slezáková* (Bratislava). Prednáška vyvolala diskusiu, v ktorej vznikli pochybnosti o dostatočnej možnosti validizácie faktu abstinencie bývalých pacientov. O celoslovenskej linke pomoci pre problémy s hraním referovala z toho istého pracoviska *Antošková*. Škoda, že linka nemôže pracovať nepretržite, respektíve aspoň dlhšie do večerných hodín.

Odprezentované boli následne dva postery – Závislí a „kofeinizmus“ – *Koprďová* (Predná Hora) a Aktívne a pasívne fajčenie – *Hrabovská a kol.* (Bojnice).

Po odbornom vzdelávacom sympóziu podporenom edukačným grantom spoločnosti CSC Pharmaceuticals, ktorý bol po obede, nasledoval 10. blok – venovaný nealkoholovým závislostiam. Syntetickým kanabinoidom sa venoval *Patarák* (Banská Bystrica). Okrem iného popisoval aj abstinénčné prejavy u 20-ročného chlapca od Spice Gold, množia sa dôkazy o toxicite syntetických kanabinoidov. Psychiater i v prípade negatívneho toxikologického nálezu by mal byť ostrážitý. Vo svojej druhej prednáške sa *Patarák* venoval prehľadu biológie kanabinoidového systému a vzťahom medzi kanabinoidmi a duševnými poruchami. O endokanabinoidoch a syntetických drogách referoval aj *Kondratev-Nejman* (Tornaľa).

V ďalšom bloku *Šidlo* (Bratislava) ako súdny lekár zaujal prednáškou venujúcou sa úmrtiam v bratislavskom a trnavskom kraji v súvislosti s nezákonnými drogami a rozpúšťadlami. Bratislavský okres Bratislava II vychádzal vo viacerých kritériách ako najpočetnejšie zastúpený, bolo v ňom 20 % všetkých úmrtí. Priamych úmrtí bolo 52 %, nepriamych 48 %, 82 % bolo vo vekovej kategórii 1 – 34 rokov. V bratislavskom kraji bolo 79 % prípadov. Nasledovali prednášky Drogy a suicidalita – *Segeda ml.* (Bratislava) a dve prednášky, venované toxickým psychózam a schizofrénii a drogám a psychotickým poruchám, kde referovali *André* a *Izáková* (Bratislava).

Program zakončil večerný blok sympózia, podporeného nezávislým vzdelávacím grantom spoločnosti Lundbeck Slovensko, v ktorom odzneli prednášky Redukcia spotreby alkoholu v odbornej literatúre – *Grohol* (Bardejov) a Redukcia spotreby alkoholu v klinickom výskume – *Turček* (Bratislava). Po jej ukončení bola pokrstená kniha kolegu *Miroslava Grohola*. Kto mohol, dal si ju podpísať.

V nedelňajšom programe ešte bolo 11 prednášok, tri ranné spadali pod problematiku substitučnej liečby pri závislosti od opioidov. Išlo o sympóziium podporené edukačným grantom spoločnosti Reckitt-Benkiser. Prednášali *André* (Bratislava), *Lúčna* (Nové Mesto nad Váhom) a *Bodnár* (Košice).

V 14. bloku *Varia Okruhlica* (Bratislava) za kolektív autorov prezentoval úspešnosť liečby látkových závislostí. Po roku liečby abstinovalo 72,1 % a po 3 rokoch 76,6 % látkovo závislých, prekvapila aj pomerne vysoká „dohľadanosť“ – po roku 79,7 % a po troch rokoch 66,6 %. Hoci „dohľadanosť“ nie je slovenský spisovný termín, bol pochopený.

K zaujímavým zisteniam došiel *Chovanec a kol.* (Praha, Hronovce) v priebežných výsledkoch sledovania sexuálnych dysfunkcií u závislých v PN Hronovce, kde má problémy so sexuálnou túžbou 17,2 % respondentov, sexuálnym vzrušením 10,9 %, so schopnosťou udržať erekciu 15,6 %, s dosahovaním orgazmu 4,6 %. Vo svojej druhej prezentácii *Sex, komunikácia a zdravotníctvo* upozornil, že problém v komunikácii v rámci sexuologickej problematiky bude aj vo viacerých medicínskych odboroch, psychiatrii nevynímajúc. Predpokladám, že vzhľadom na dennodennú problematiku „veľkej“ psychiatrie v praxi je predsa len pre lekárov v tomto odbore tento problém možno nevedomo marginalizovaný. Urológovia komunikujú na túto tému podstatne častejšie, čo sa dá však pripísať aj ich zásadnej náplni praxe hlavne u inak somaticky intaktných mladých jedincov.

V poslednom bloku vystúpil *Stanislav* (Predná Hora), venoval sa empirickému skúmaniu efektu psychoterapie závislosti v klinickej praxi. *Okruhlica* (Bratislava) referoval o podiele farmakologických a nefarmakologických intervencií na efektívnej liečbe závislosti. Zvýraznil, že nosná je psychoterapia, na čo sa však ozvali klinici, pracujúci v ambulancii a uviedli, ako sú v praxi limitovaní v tomto smere poisťovňami, ale aj očakávaním klientov na bezprácný a rýchly efekt pri farmakoterapii. *Babulová a kol.* (Bojnice) sa venovala efektu liečby alkoholikov na vybrané osobnostné charakteristiky ich životných partnerov. Význam spolupráce rodiny pri liečbe závislosti predostreli kolegyne *Štálniková a kol.* (Bojnice).

Po 50. prednáške bol odborný program završený a mne nezostávalo iné, než veľmi pekne poďakovať všetkým aktívnym prednášajúcim za ich vysokú angažovanosť, námahu a ochotu.

Nám, ako organizátorom, pri najbližšej akcii pripadne pri sebakritickom pohľade aj povinnosť zjednotiť požiadavky na štruktúru a obsah abstraktov, aby spĺňali kritériá na publikovateľnosť a boli aj odborne, formálne a obsahovo kvalitné, čo zadáme už pri prvej pozvánke na najbližšiu odbornú akciu. Podobne odfiltrujeme príspevky, ktoré by svojím obsahom mohli len kopírovať fakty získané z médií.

Najbližšia konferencia bude 11. slovenská a 54. československá AT konferencia v hoteli Sitno Vyhne – v dňoch 3. – 5. októbra 2014.

MUDr. Eduard Višňovský